

Bibliografia donada per D. Andreu Muntaner Darder a la biblioteca de la Societat d'Història Natural de les Balears (SHNB)

Martín LLOBERA

SHNB

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

Llobera, M. 2021. Bibliografia donada per D. Andreu Muntaner Darder a la biblioteca de la Societat d'Història Natural de les Balears (SHNB). *In*: Pons, G.X., Vicens D. i del Valle, L. (edit.). La Història Natural de les Balears i Andreu Muntaner Darder. *Mon. Soc. Hist. Nat. Balears*, 33: 61-69. ISBN 978-84-09-33509-1. Palma (Illes Balears).

En aquest article es fa un breu repàs a la donació de publicacions de D. Andreu Muntaner Darder, President Honorífic de la Societat d'Història Natural de les Balears. Entre els anys 2008 i 2011 va fer donació de 1.262 ítems, entre separades, llibres, mapes, tesis, fulletons i altres tipus de publicacions. La gran majoria tracten temes de geologia i paleontologia, sobre tot de les Illes Balears.

Paraules clau: biblioteca, Societat d'Història Natural de les Balears, Andreu Muntaner.

BIBLIOGRAPHY DONATED BY Mr. ANDREU MUNTANER DARDER IN THE LIBRARY OF THE NATURAL HISTORY SOCIETY OF THE BALEARICS (SHNB). A brief review is presented in this article concerning the scientific literature donated by Mr. Andreu Muntaner Darder, honorific president of the Natural History Society of the Balearics (SHNB). Between the years 2008 and 2011 he donated 1.262 items, including offprints, books, maps, thesis, booklets and other publications. Most of them concern geology and palaeontology, especially of the Balearic Islands.

Keywords: library, Societat d'Història Natural de les Balears, Andreu Muntaner.

Martí LLOBERA, Societat d'Història Natural de les Balears. c/Margarida Xirgú, 16 baixos. 07011 Palma de Mallorca.

La biblioteca Andreu Muntaner Darder

Dins l'àmbit científic de les Balears existeixen biblioteques privades que contenen autèntiques joies, recollides minuciosament per part dels seus propietaris, els quals cuiden amb molt esment, com n'es el cas de D. Andreu Muntaner, president honorífic de la Societat d'Història Natural de les Balears (SHNB), el qual entre els anys 2008 i 2011 va voler posar a disposició pública bona part de la seva biblioteca naturalística i feu la donació a la Societat d'Història Natural de les Balears de la que fou soci fundador. Aquesta part important de la seva biblioteca, principalment tracta de temes de geologia, paleontologia i història natural en general. En aquest article se fa un breu repàs i anàlisi de les principals característiques dels documents que componen aquestes donacions. La primera donació es realitzà l'any 2008 on es donaren 382 publicacions, entre separades, llibres i revistes. La segona donació fou l'any 2011 on es donaren 880 publicacions. Un total de 1262 ítems que es corresponen amb 1200 documents diferents. Aquestes publicacions han estat fitxades per

la biblioteca de la SHNB. A continuació, es fa un repàs als principals continguts d'aquesta donació.

A la Taula 1, es mostren les tipologies de publicacions donades, d'entre les quals es diferencien llibres (229), sobre tot llibres de divulgació científica de mitjans del segle passat; tesis i tesines, revistes, informes, manuscrits; fulletons, en la seva majoria, d'espais naturals protegits (ANED); mapes geològics, de cultius i aprofitaments a les Illes Balears; transcripcions, que en la seva majoria són fulls escrits a màquina amb les parts que al Sr. Muntaner l'interessaven d'articles més extensos, sovint són les parts que feien referència a Balears o algun tema interessant. Ara bé, la tipologia més abundant és la de les separates sovint originals, però també moltes fotocòpies, agrupades en set paquets que inclouen comunicacions a congressos o separates de temes comuns.

Taula 1. Tipologies de publicacions.

Table 1. Publications types.

Tipologies	Total	%	Balears	%
Llibres	229	18,1	84	36,7
Separates + Fotocòpies	752	59,6	447	59,4
Transcripcions	67	5,3	15	22,4
Tesis i tesines	10	0,8	8	80,0
Revistes	11	0,9	8	72,7
Fulletons	55	4,4	55	100,0
Informes	8	0,6	7	87,5
Manuscrits	7	0,6	5	71,4
Mapes	41	3,2	39	95,1
Paquets separates	7	0,6	6	85,7
Pòsters	2	0,2	2	100,0
Cartes	1	0,1	1	100,0
TOTAL	1190	94,3	677	56,9

De totes aquestes publicacions s'han assenyalat aquelles que fan referència a temàtica de les Illes Balears, les quals representen el 56,9% de totes les referències; destaquen les separates, tesis i tesines, fulletons i mapes.

Respecte a la data de publicació, a la Fig. 1 es mostren els intervals de 20 en 20 anys d'aquelles referències en les que l'any queda clar. De 134 referències, no s'ha localitzat la data de publicació. Com ja s'ha assenyalat, la majoria de publicacions es concentren entre els anys 1941 i 1980. Cal destacar la presència de 47 publicacions anteriors a l'any 1901.

El repàs als primer autors de les publicacions (Taula 2) mostra la gran preferència per recopilar llibres i, sobre tot, separates dels autors de les Balears o que varen fer estudis a les Illes Balears. Entre aquests destaquen Guillem Colom i Paul Fallot. Així mateix hi ha autors clàssics del Quaternari a França i la Mediterrània (G. Denizot), o ammonítids (J. Wiedman). De Guillem Colom hi ha articles del 1926 al 1982 i de Bartomeu Darder del 1913 al 1934.

Les publicacions de Paul Fallot inclouen la seva tesi (*Étude Géologique de la Sierra de Majorque, 1922*) (Fig. 1) i nombroses publicacions associades, en referència a les seves visites a les Illes Balears com:

- *Sur la Stratigraphie de la Sierra de Majorque (Balears)*. (Fallot, 1914a).
- *Sur la Tectonique de la Sierra de Majorque (Balears)* (Fallot, 1914a).

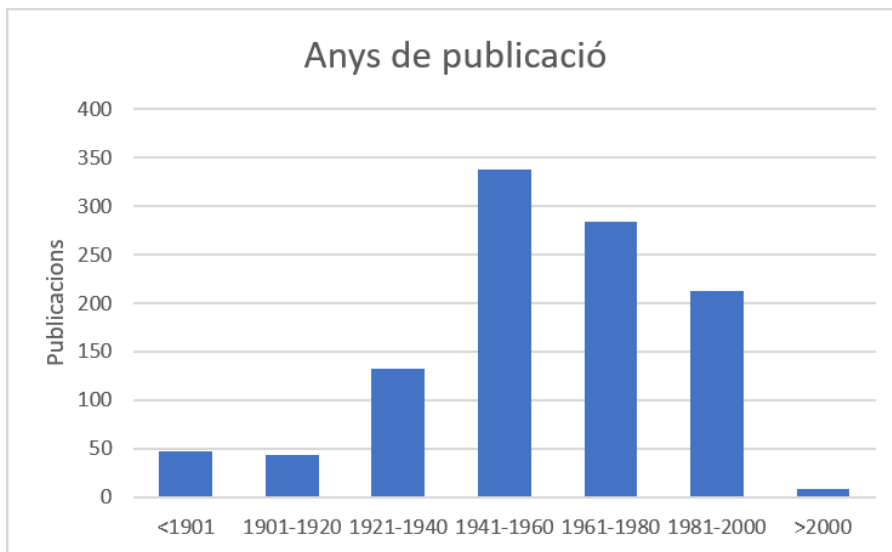

Fig. 1. Gràfic dels anys de publicació de la bibliografias donada per D. Andreu Muntaner.

Fig 1. Chart of the years of publication of the bibliographies donated by D. Andreu Muntaner.

Primers autors	
Joan Bauzá	36
Robert Bourrouilh	20
Paul Bouvy	11
André Cailleux	25
Guillem Colom	80
Joan Cuerda	17
Bartomeu Darder	26
George Denizot	16
Paul Fallot	35
Guillem Mateu	13
Andreu Muntaner	11
H. Nolan	13
Antoni Obrador	14
Luis Pomar	15
Luis Solé	20
Jost Wiedmann	12

Taula 2. Principals autors.

Table 2. Main authors

- *Sur a presence de l'Aptien dans la Sierra de Majorque (Balears)* (Fallot, 1916).
- *Sur la Tectonique d'Ibiza (Balears)* (Fallot, 1917a).
- *Sur la Géologie de l'île d'Ibiza (Balears)* (Fallot, 1917b).
- *Observations sur les phenomenes de charriage du centre de la Sierra de Majorque (Îles Balears)* (Fallot, 1920a).
- *Sur l'extensions des phenomenes de charriage dans la Sierra de Majorque (Balears)* (Fallot, 1920b).
- *Observations nouvelles sur la tectonique de la Sierra de Majorqu* (Fallot, 1921a).
- *Sur l'extension verticale du faciès marneux a Cephalodes pyriteux dans l'île d'Ibiza.* Amb H. Termier (Fallot, 1921b).
- *A travers de la Sierra de Majorque i altres* (Fallot, 1923a).

- *Esquisse morphologique des Iles Baléares* (Fallot, 1923b).
- *Le problème de l'île de Minorque* (Fallot, 1923c).
- *Au sujet de la tectonique des Baléares* (Fallot, 1925).
- *Observaciones geológicas en la región central de la isla de Mallorca*. Amb B. Darder, 1925 (Fallot i Darder, 1925).

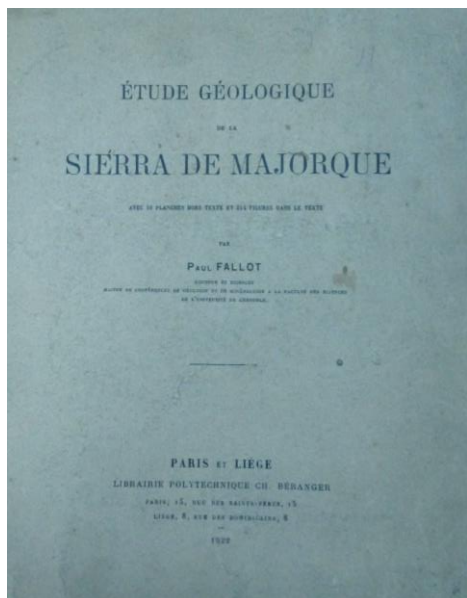

Fig. 2. Portada de la Tesi de Paul Fallot “Etude Géologique de la Sierra de Majorque” donada per Andreu Muntaner

Fig. 2. *Photography PhD of the Paul Fallot “Etude Géologique de la Sierra de Majorque”, donation of Andreu Muntaner.*

Fig. 3. Andreu Muntaner conversant amb Paul Fallot durant el congrés de l'INQUA de 1957 a la recepció que es va fer al Castell de Bellver (Palma).

Fig. 3. *Andreu Muntaner talking to Paul Fallot during the 1957 INQUA congress at the reception held at Bellver Castle (Palma).*

- *Au sujet de la tectonique de Baleares et de la Chaîne Iberique* (Fallot, 1926a).
- *Remarques au sujet des récents travaux de B. Darder sur la géologie de Majorque* (Fallot, 1926b).
- *Les gisements de Burdigalien à plantes de Majorque* (Fallot, 1928).
- *L'enllaç de Menorca amb les cadenes Alpines* (Fallot, 1933).

Les publicacions de P. Bouvy en relació amb les Illes Balears són les següents:

- *Notes sur les lignites de les Îles Baleares* (Bouvy, 1857).
- *Reseña geognóstica de la isla de Mallorca y descripción de la situación y explotación de la Ulla del terreno secundario de esta isla* (Bouvy, 1852).

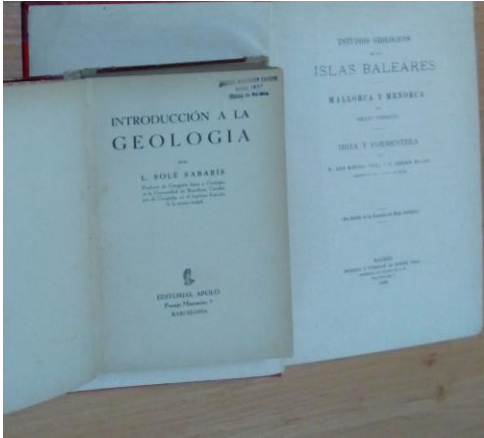

Fig. 4. Imatges de les portades d'alguns dels llibres donats.
Fig. 4. Pictures of the covers of some of the donation books.

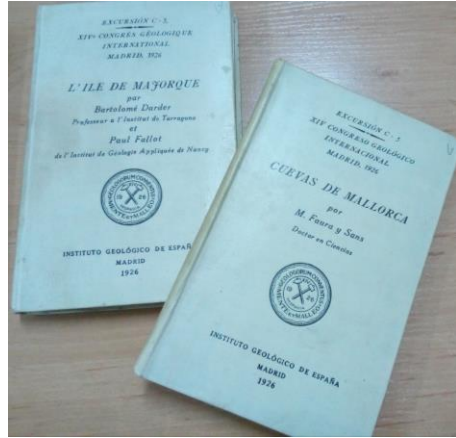

Fig. 5. Volumes editats el 1926 amb motiu del XIV congrés geològic internacional que va tenir distintes excursions a Mallorca.
Fig. 5. Volumes published in 1926 on the occasion of the XIV International Geological Congress which had several excursions to Mallorca.

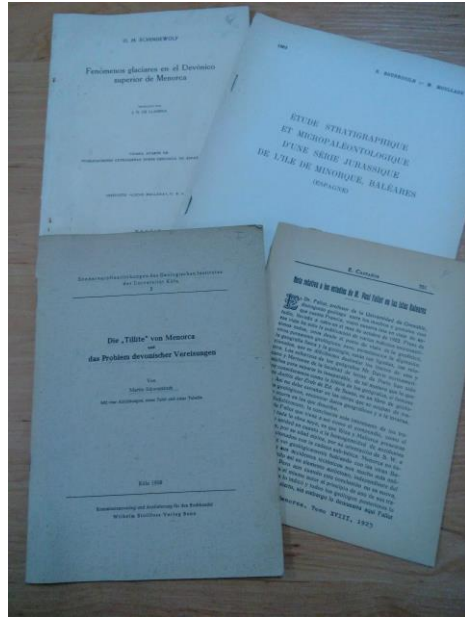
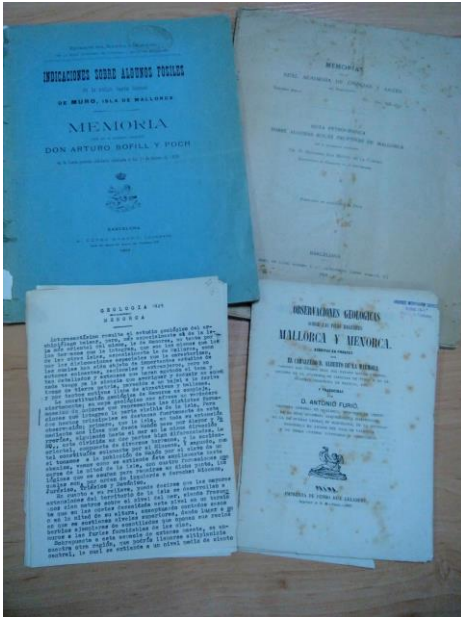

Fig. 6. Fotografies de diverses separatas i transcripcions de la donació A. Muntaner.
Fig. 6. Pictures of several papers and transcriptions of the donation A. Muntaner.

- *Coupe de la côte de Binisalem dans l'île de Majorque formée de Crétace* (Bouvy, 1845).
- *Descripción del terreno numulítico de Mallorca comparado con los análogos del litoral de la cuenca occidental del Mediterráneo*. (Bouvy, 1863).
- *Ensayo de una descripción geológica de la isla de Mallorca comparada con las islas y el litoral de la cuenca occidental del Mediterráneo* (Bouvy, 1867).

Principals temes		Balears
Ammonites	10	6
Arqueologia	22	20
Usos del sòl	26	26 mapes
Espais protegits	58	58 fulletons
Estratigrafia	181	66
Foraminífers	11	9
Geologia	123	79
Geomorfologia	40	22
Hidrogeologia	15	10
Litologia	15	14
Meteorologia	11	1
Micropaleontologia	27	14
Mineralogia	11	3
Paleontologia	242	151
Qualitat de les aigües	13	6
Sedimentologia	84	56
Tectònica	60	48
TOTAL	949	589

Taula 3. Temes principals.

Table 3. Main topics.

Entre els documents rebuts també es poden destacar:

- *Observaciones geológicas sobre las Islas Baleares Mallorca y Menorca*. (La Marmora, 1846).
- *Ensayo de una descripción geológica de la isla de Mallorca comparada con las islas y el litoral de la cuenca occidental* (Bouvy, 1867).
- *Exámen microscópico de varias muestras de rocas eruptivas, recogidas por D. Luis M. Vidal en la isla de Mallorca* (Adan, 1879).
- *Excursión geológica por la Isla de Mallorca* (Vidal, 1879).
- *Mapa Geológico de Mallorca* (Lozano, 1883).
- *Anotaciones físicas y geológicas de la isla de Mallorca para las aplicaciones del mapa* (Lozano, 1884).
- *Catálogo general de las especies fósiles encontradas en España* (Mallada, 1892).
- *Elements de Paléontologie* (Bernard, 1895).
- *Estudio químico-biológico de las aguas de Palma de Mallorca* (Gamundí, 1915).
- *El Mioceno marino de Muro (Mallorca)* (Gómez, 1919).
- *Importància pràctica dels coneixements geològics* (Barder, 1924).

- *La Tectonique de la Region Orientale de l'Ille de Majorque* (Darder, 1925).
- *Cuevas de Mallorca* (Faura, 1926).

La Taula 3 mostra les principals temàtiques que es tracten, a l'espera d'una anàlisi més acurada.

En conjunt la donació és una aportació fonamental per completar la biblioteca de la SHNB. Amb aquesta donació la biblioteca s'incrementa amb nombroses referències de les Illes Balears, algunes d'elles molt difícils d'aconseguir.

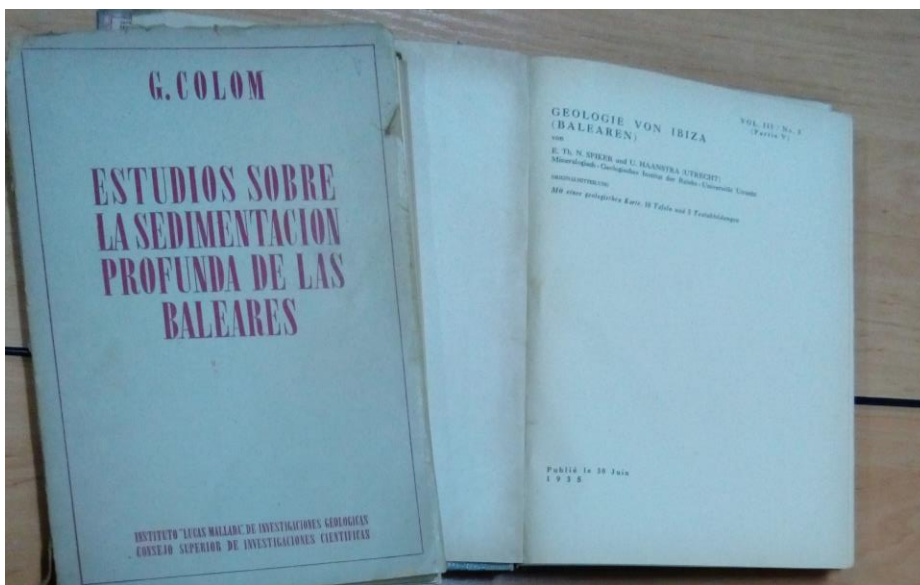

Fig. 7. Dos exemples de llibres clàssics mals de trobar: *Estudios sobre la sedimentación profunda de la Baleares* de Guillem Colom (publicat per l'Institut Lucas Mallada de Investigaciones Geológicas, Madrid: CSIC / 1947) i *Geologie von Ibiza (Balearen)* d'Ewald Thomas Nicolaas Spiker i U. Haanstra (publicat a Utrecht, 1935).

Fig. 7. Two examples of classic books difficult to find: *Estudios sobre la sedimentación profunda de la Baleares* by Guillem Colom (published by the Instituto Lucas Mallada de Investigaciones Geológicas, Madrid: CSIC / 1947) and *Geologie von Ibiza (Balearen)* of Ewald Thomas Nicolaas Spiker and U. Haanstra (published in Utrecht, 1935).

Agraïments

Volem agrair, de tot cor, a Andreu Muntaner la seva generositat amb la Societat d'Història Natural de les Balears de la que és President Honorífic, i soci fundador. Aquest llegat és d'un gran valor per a la Biblioteca de la SHNB i serà d'un gran valor per als que vulguin conèixer o consultar bona part de la literatura científica geològica del segle XIX i la primera meitat del segle XX.

Bibliografia

- Adan, R. 1879. *Exámen microscópico de varias muestras de rocas eruptivas, recogidas por D. Luis M. Vidal en la isla de Mallorca*. Boletín de la Comisión del Mapa Geológico de España VI.
- Bernard, F. 1895. *Elements de Paléontologie*. Paris Librairie, J.B., Bailliere et fills.
- Bouvy, P. 1845. *Coupe de la côte de Binisalem dans l'île de Majorque formée de Crétace*. Bull. Soc. Géol. France. Ser. 2, Vol. 2.
- Bouvy, P. 1852. *Reseña geognóstica de la isla de Mallorca y descripción de la situación y explotación de la Hulla del terreno secundario de esta isla*. Rev. Miner., III, p. 174-184, 204-210.
- Bouvy, P. 1857. *Note sur les lignites de les Îles Baléares*. Bull. Soc. Géol. Fr. (2), XIV, p. 770-774.
- Bouvy, P. 1863. *Descripción del terreno numulítico de Mallorca comparado con los análogos del litoral de la cuenca occidental del Mediterráneo*. Rev. Miner., t. XIV.
- Bouvy, P. 1867. *Ensayo de una descripción geológica de la isla de Mallorca comparada con las islas y el litoral de la cuenca occidental del Mediterráneo*. Felipe Gauspy Vicens, 67, p. 1, Mapa y Costas. Palma de Mallorca.
- Darder, B. 1924. *Importància pràctica dels coneixements geològics*. Conferència donada a Sóller el 28 de desembre del 1923. Associació per la Cultura de Mallorca, 11 p. Mallorca.
- Darder, B. 1925. *La Tectonique de la Region Orientale de l'Îlle de Majorque*. Bull. Soc. Geol. France, 25: 245-278.
- De La Marmora, A. 1846. *Observaciones geológicas sobre las Islas Baleares Mallorca y Menorca*. (Furió, 1846), Palma.
- Fallot, P. 1914. *Sur la Stratigraphie de la Sierra de Majorque (Balears)*. C.R. Acad. Sci. Paris, 158-817.
- Fallot, P. 1914b. *Sur la Tectonique de la Sierra de Majorque (Balears)*. C. R. Acad. Sci. Paris, 158: 645.
- Fallot, P. 1916. *Sur a presence de l'Aptien dans la Sierra de Majorque (Balears)*. C.R. Acad. Scien. Paris, T 67, 838 pp.
- Fallot, P. 1917. *Sur la Géologie de l'île d'Ibiza (Baléares)*. C. R. Acad. Scien. Paris, 164: 103-104.
- Fallot, P. 1917. *Sur la Tectonique d'Ibiza (Balears)*. C. R. Acad. Scien. Paris, 164: 186-187.
- Fallot, P. 1920. *Observations sur les phenomenes de charriage du centre de la Sierra de Majorque (Îles Baleares)*. C. R. Acad. Scien. Paris, 170: 739-848.
- Fallot, P. 1920. *Sur l'extensions des phenomenes de charriage dans la Sierra de Majorque (Îlès Baléares)*. C. R. Acad. Scien. T. 170, p. 739.
- Fallot, P. 1921. *Observations nouvelles sur la tectoñique de la Sierra de Majorque*. Trav. Cab. Geol. Univers. De Grenoble; p. 7.
- Fallot, P. 1923a. *A travers de la Sierra de Majorque*. La Géographie. Paris.
- Fallot, P. 1923b. *Esquisse morphologique des Îles Baléares*. Rev. de Géographie Alpine, vol. 9, pp 421-448, Grenoble.
- Fallot, P. 1923c. *Le problème de l'île de Minorque*. Bull. Soc. Géol. Fr. 4 me. Sér. Vol. 23, pp. 3-44.
- Fallot, P. 1925a. *Au sujet de la techtonique des Baléares*. C. Rend. Somm. Soc. Geol. France.
- Fallot, P. 1926a. *Au sujet de la la tectoñique de Baleares et de la Chainé Iberique*. C. Rend. Somm. Soc. Geol. Fr., No. 10; 105.
- Fallot, P. 1926b. *Remarques au sujet des récents travaux de B. Darder sur la géologie de Majorque*. Bol. Real. Soc. Esp. Hist. Nat., XXVI, n: 2, p. 115-132.
- Fallot, P. 1928. *Les gisements de Burdigalien à plantes de Majorque*. Ann. Soc. Géol. Nord. LIII, Lille.
- Fallot, P. 1933. *L'enllaç de Menorca amb les cadenes Alpines*. Butll. Inst. Catalana Hist. Nat., Barcelona; Vol. 33.
- Fallot, P. i Darder, B. 1925b. *Observaciones geológicas en la región central de la isla de Mallorca*. Bol. R. Soc. Hist. Nat., 25: 488-498.

- Fallot, P. i Termier, H. 1921. *Sur l'extension verticale du faûcies marneux a Cephalopodes pyriteux dans l'île d'Ibiza*. C. R. Acad. Scien. Paris; vol. CLXXIII, p. 91.
- Faura, M. 1926. *Cuevas de Mallorca*. Excursión C-5- XIV Congreso Geológico Internacional. Madrid. Instituto Geológico de España(ed.) 78 pp.
- Gamundí, J. 1915. *Estudio químico-biológico de las aguas de Palma de Mallorca*. P. 101, J. Tous (ed) in 8, pp. VIII- 1168.
- Gómez-Llueca, F. 1919. *El Mioceno marino de Muro (Mallorca)*. Trabajos del Museo Nacional de ciencias naturales, serie Geológica, núm. 25, Madrid, 115 pp.
- Lozano, R. 1883. *Mapa Geológico de Mallorca*. Dedicado a la Excma. Diputación de Baleares. Palma.
- Lozano, R. 1884. *Anotaciones físicas y geológicas de la isla de Mallorca para las aplicaciones del mapa*. Bol. Com. Map. Geol. De España, 1899, seconde série, t. VI, p. 233-234.
- Mallada, L. 1892. *Catálogo general de las especies fósiles encontradas en España*. Boletín de la Comision del Mapa geológico. Madrid, imprenta y Fundición de Manuel Tello.
- Vidal, L.M. 1879. *Excursión geológica por la Isla de Mallorca*. Bol. Com. Mapa Geol. De España, Tomo VI, Madrid.

